

Setge al rigor i al gaudi

L'amplitud d'afanys de Vicent Alonso es reflecteix en dos llibres de publicació recent

FRANCESC CALAFAT | 13 JUN 2012 - 20:51 CET

Archivado en: [Valencia](#) [Ensayo](#) [Comunidad Valenciana](#) [Literatura](#) [España](#) [Cultura](#)

La trajectòria de Vicent Alonso és singular. De formació filosòfica, humanística, es dedicà prou aviat a l'ensenyament de la literatura catalana a la Universitat de València, on es va decantar —encara que només— a ensenyar narrativa des d'una òrbita formal, en el marc de la narratologia, sempre bastant preocupat per la literalitat com a factor clau de definició del que és la literatura. Siga com es vulga, a partir d'un moment determinat es va fer perceptible una transformació important i el costat més humanístic començà a surar en la seua mirada: es posa de manifest la idea que la literatura és una via important de coneixement d'un mateix i del món, i no té perquè estar barallada amb altres camins d'explorar la realitat, com pot ser el científic o el filosòfic. Més aviat, no hi ha cap raó que els obligue a vigilar-se amb les ungles afilades, més aviat són talaies que es poden complementar ja que pertanyen a àmbits diferents del coneixement i no hi ha motius objectius per fer-se la guitza mútuament.

És fàcil pensar que la confluència d'interessos en Vicent Alonso es manifestara i es consolidara a partir del moment en què l'autor valencià s'entestà en transvasar l'univers de Michel de Montaigne, que té com a exemple llampant els *Assaigs*, a un "català matisadament valencià", aventura que conclou ara amb el *Diari de Viatge* que Montaigne va fer a Roma per tal que el Vaticà li donara els vist i plau als seus raonaments. El *Diari* no té el valor literari dels *Assaigs*, però té un gran valor històric, ja que va ser planejat per reflectir els moviments de la ruta, les formes vida de cada població que visitaven, les diferents maneres de viure el sentiment religiós que es trobaven al llarg de l'itinerari que feren. Al mateix temps, el diari detalla l'evolució del malaltia que patia Montaigne, els banys que feia, l'aigua que bevia, els còlic que patia i pedres que expulsava... Tot plegat, l'experiència acumulada va a dur a pensar Montaigne que l'experiència és una de les fonts del coneixement, fet que determinarà la perspectiva del darrer llibre dels *Assaigs*, sense dubte el millor i el més actual. El *Diari de viatge* va encapçalat per un estudi, al meu entendre, molt complet de Vicent Alonso i on troben els punts més importants que planteja el text i el seu efecte en la obra posterior, bastii com un diàleg fecund amb els estudiosos més representatius del text.

L'amplitud d'afanys segurament començà a "visualitzar-se" en el *Trajecte circular* i en els articles que comenà a generar Vicent Alonso i es publicaren fonamentalment a l'*Avui*, *Caràcters* i *El País*. El lector els podrà trobar reunits ara en el llibre que comentem: *A manera de tascó*, que recull papers publicats dels 1992 fins a 2010, i on trobara una ampla gamma

Diari de viatge

Michel de Montaigne

Traducció i edició de Vicent Alonso

Edicions La Miranda,

Barcelona, 2012

331 pàgines

A manera de tascó. Notes sobre literatura

Vicent Alonso

Publicacions de la Universitat de València

València, 2012.

386 pàgines.

d'afanys, d'autors i llibres, Molts dels quals procedeixen d'altres literatures, d'ara i d'altres temps. L'autor és poeta, però es un degustador refinat de les diverses modalitats narratives. Ací mostra tirada, entre altres, per una literatura de subtileses, que sota la futilitat aflora la complexitat psicològica dels humans. Em venen a la memòria Rodoreda, Manfield, Cheever, Roth, Maxwell. També l'atruen les propostes basades en la memòria o amb un fort compromís, però revestides amb un fort treball literari; Tabucci, Carme Riera, Chirbes, Sebald.. La llista d'autors es llarga i no falten títol i autors que aporten potencia, personalitat o joves enèrgics o arriscats. L'obra és també un diàleg constant amb altres generes: el cinema, la música i i la pintura.

L'autor al pròleg s'afanya a bandejar l'etiqueta de crític. Pel tipus de lectura que exerceix. No li ho anem a discutir: l'autor sempre té raó i, a més, en té motius. No li interessa dissenyar mapes d'una literatura, ni vol exhaurir cap qüestió. Vol anar per lliure: moure's per motius personals sense la tirania de l'actualitat. En aquesta dinàmica, sovint es veu escrivint perquè algun llibre l'empeny a fer-ho. És el joc del diàleg. Amb aquests punts de partida, l'autor renuncia sovint a projectar una mirada global d'un llibre i es centra en un aspecte, un problema o en una seqüència, etc.

Hi ha comentaristes que s'admiren i hi ha a comentaris que de vegades tens la necessitat de dir-los gràcies perquè fugen de postures marcades, escapen de visions còmodes i miren d'aportar una perspectiva no sempre habitual, i extrauen els màxims matisos per comprendre. Això es percep en el cas de la polèmica que fa una anys es va produir sobre Carner. Veiem un Alonso sempre encuriós, atent, disposat a revisar idees que fa deu o vint anys eren útils però a hores d'ara potser caldria revisar-les per evitar que congelen temptatives de llenguatges valentes i visions agosarades. I, més encara en una literatura com la nostra, obsedida de viure a la defensiva, que és una forma com una altra de tancar els ulls a les excitacions que duen les tempestes del present.

L'autor és poeta,
però es un
degustador refinat
de les diverses
modalitats
narratives

La lectura dels papers del llibre ens ofereix idees de llarg abastat que cal consignar ara i ací. D'entrada, una obertura mental imprescindible a fi de gaudir de tots els replecs i reptes estètics i de pensament. De fet, per a Vicent, la poesia, la literatura, són formes importants de coneixement i també de pensament; per tant, és diàleg constant i obert a altres autors i arts. L'important és no caure en radicalismes desbocats en negacions sense trellat. Allò rellevant és que la literatura s'amere de vida, de sentits, que no la defuja, ho faça des de la mirada estètica que siga, però que hi haja vida, la que siga. En altres moments es posiciona contra visions reduccionistes que veuen vàlida només l'actualitat estricta i menyspreen tot allò que té a veure amb la tradició. La defensa de la tradició no es basa en la mitificació, sinó en la urgència de travessar fronteres –mentals- i exercir l'empatia cap a l'altre, en aprendre del contrast... Ací trobem els plats forts, però Alonso també defensa sovint l'emoció pura a partir dels detalls, de la sensibilitat d'una escena, d'una seqüència, de la força d'un detall de la realitat convertit en explosió estètica.

A *manera de tascó* és moltes més coses de les dites ací, però crec que el que hem dit és suficient per comprendre l'amplitud de mires que proposa el llibre, escrit amb prosa de voluntat literària, amb arguments nítids i sòlids, i pensat amb una mirada apassionada i reticent alhora. És un llibre i una aportació important en la nostra petita, però ja sòlida història de llibres dedicats a la reflexió sobre la literatura i la vivència estètica.